

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
21. APR.
1995

Letnik L
Štev. 16 (2803)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Preložena odločitev odbora

Intendant Dietmar Pfliegerl in režiser Zdravko Haderlap
– brambovci in hajmatdinst se bojijo svežega vetra ob 10. oktobru

Odbor za zadeve celovškega mestnega gledališča je na svoji seji v sredo zvečer preložil odločitev o načrtovani uprizoritvi plesnega komada o Evropejcu Ivanu Cankarju. Celovško mestno gledališče je namreč ta komad, ki naj bi ga izvajal plesni teater »Ikarus«, sprejelo v svoj program in ga hotelo izvesti 10. oktobra (po koroš-

ko »Ehrentag«), torej na dan 75. obletnice plebiscita. Pri znanih »domovinskih krogih kot so to KHD, brambovci in podobni, je ta pogumen korak mestnega gledališča naletel na hud odpor. »Domovinski« krogom ne gre za objektivno resnico, ampak za čimvečjo spolitiziranje proslav okoli plebiscita, za vsebinski in

organizacijski monopol nad proslavami in sploh nad vsem, kar je količkaj v zvezi s plebiscitom in brambovstvom, in za to, da Slovenci ne bi sodelovali. Pri tem se, kot to potrjuje tiskovna izjava 1. aprila v zvezi z načrtovano predstavo v mestnem gledališču, kaj malo brigajo za dejstva. V omenjeni izjavi so namreč trdili, da bo mestno gledališče 10. oktobra uprizorilo »ein politisches Tanzstück des Nationaldichters Sloveniens, Ivan Cankar«. To je seveda popoln nesmisel.

Dogovor v odboru, da preloži odločitev, je tudi botrovala dezinformacija in gonja omenjenih krogov, hkrati pa se odborniki zavedajo, da bi odstavitev ali prepoved komada pomenila izvajanje cenzure in nepotrebno zaostritev. Nič kaj dobrega obetajoče pa so informacije, da določeni politični veljaki, ki se seveda nočejo pokazati v javnosti (imena so uredništvu znana), po stari navadi za kulisami najhuje pritiskajo na odgovorne, naj odstavijo komad. Če ne, bojo sledili protesti. **W. F.**

50 let morije pri Peršmanu

Prihodnji torek, 25. aprila, bo minilo 50 let od zverinskega zločina, ki ga je tik pred porazom zagrešila nemška eses nad Peršmanovo družino v Podpeci nad Železno Kaplo. Pobila je 11 članov družine in jih na dvorišču zažgala. Danes o tem zločinu priča muzej protifašističnega odpora, ki ga je v obnovljeni Peršmanovi hiši uredila Zveza koroških partizanov.

Razprava o 10. oktobru

Razpravo v živo med predsednikom ZSO Marjanom Sturmom in koroškim deželnim glavarjem Christofom Zernattom o sodelovanju koroških Slovencev pri plebiscitnih proslavah je v sredo, 19. aprila opoldne, priredil deželni studio koroškega radia. Razprava, v katero so se vključevali tudi poslušalci, je potekala zelo stvarno. Tako Sturm kot Zernatto sta poudarila, da morajo proslave biti usmerjene v bodočnost, kar pomeni, da morajo Slovenci biti enakovredno in enakopravno vključeni. To pomeni, da bo pri uradni deželni proslavi v dvorani grbov spregovoril tudi predstavnik Slovencev – seveda v slovenščini, kot je ponovno in posebej potrdil Zernat-

to. Sturm je opozoril na važnost in pomen obletnic, ki jih letos praznujemo in na posledice, ki jih je v novejši zgodovini dežele zapustil nacionalizem.

DRŽAVNA POGODBA

Dr. Tichy predaval v Tinjah

O nastanku, stanju in bodočnosti Avstrijske državne pogodbe je predaval v Tinjah ministrski svetnik dr. Heinz Tichy. Po njegovem mnenju ima ADP enako veljavo kot ob podpisu, vendar Slovenija ne more biti naslednica Jugoslavije kot sopodpisnik, saj leta 1955 še ni obstajala kot država. Tichy je mnenja, da je pogodba že izpol-

njena, z izjemo topografskih tabel na Gradiščanskem. Čeprav je za slovensko in hrvaško manjšino izredno pomemben dokument, pa ima to hibo, da v njej niso omenjene tudi druge avstrijske manjšine.

Ker pa v času podpisa ADP precej današnjih problemov še ni bilo (npr. televizija), je lahko s pomoč manjšinska čarta Sveta Evrope. **f. w.**

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na
spominsko svečanost

ob 50-letnici zmage nad fašizmom in 50-letnici zločina pri Peršmanu

ob spomeniku borcem proti fašizmu in žrtvam nacističnega nasilja, v nedeljo, 23. aprila 1995, ob 11. uri na pokopališču v Železni Kapli.

Spored: Mešani pevski zbor SPD »Zarja«, Moški pevski zbor »Valentin Polanšek«, recitatorji in župnik Polde Zunder, govori: podpredsednik ZKP inž. Peter Kuhar, zastopnik občine Železna Kapla.-Bela, predsednik ZSO dr. Marjan Sturm in predstavnik NSKS Franc Jožef Smrtnik. **Vabljeni vsi!**

Schüssel na krmilu ÖVP

Ljudska stranka je končno našla izhod iz zagatne debate o novem predsedniku stranke. »Banda štirih«, kot so imenovali ožjo komisijo pod vodstvom nižjeavstrijskega deželnega glavarja Erwina Prölla za izbiro novega predsednika, se je na velikonočni ponedeljek presenetljivo odločila za Wolfganga Schüssla, ministra za gospodarstvo in gradnje, kot naslednika Erharda Buska na vrhu stranke. Schüssel, ki sodi v Buskov tabor, je sicer bil na izbirni listi, a zadnje dneve in tedne se je vse bolj potiskal v ospredje vodja parlamentarnega kluba VP Andreas Kohl, ki sodi med Mockove privrženice, poleg tega pa je zagovornik konzervativno – fundamentalistične ideološke linije svoje stranke. Očitno pa si je prav s tem spodnesel stol, kajti v stranki so menili, da bi zoževanje na konzervativne vrednote dramatično zmanjšalo strankine izglede za uspeh pri volitvah. Schüssel prevzema precej težko breme neenotne in na frakcije razdeljene stranke, v kateri politična intriga domala že sodi med najvišje čednosti in je pravzaprav samo še vprašanje časa, kdaj ga bojo, kot to pač ustreza tradiciji, začeli v stranki žagati. Schüssel naj kot petnajsti predsednik v petdesetih letih popelje ljudsko stranko v prihodnje petdesetletje ali pa vsaj v lepšo prihodnost. Prihodnji teden bo Schüssel izvoljen za predsednika stranke in s tem tudi za vicekanclerja koalicijske vlade. Napovedal je že spremembo vladnega moštva. Vse kaže, da bo zunanji minister Mock odšel v pokoj, negotovi pa so še vicekancler Busek ter ministra Faslabend (obramba) in Rauch-Kallat (okolje). **w. f.**

MUSICAL JOŠT IN JAKA »MAX UND MORITZ« – Wilhelm Busch

Režija:
Vinko Igrajo in pojejo: člani skupine Scena 11
Möderndorfer

Libreto:
Ervin
Fritz
Glasba:
Gabriel
Lipuš

Petek, 28. aprila '95, 20.00

FARNA DVORANA V ŽELEZNI KAPLI

Prireditelja: Slovensko prosvetno društvo »Zarja« in Slovenska prosvetna zveza

SREČANJE MLADINE

MENS seminar 1995

Predstavniki mladine so pozdravili navzoče vsak v svojem jeziku

V preteklem tednu med 8. in 14. aprilom je v Celovcu potekal mladinski velikonočni seminar JEV (Mladina evropskih narodnih skupnosti MENS). Udeležilo se ga je približno 100 mladink in mladincev iz osemnajstih narodnih skupnosti po Evropi. Prišli so iz Italije, Francije, Španije, Danske, Nemčije, Poljske, Švedske, Švice in Avstrije.

Seminar je imel geslo »Nacionalizem in nacionalna zavest«. Pričel se je v nedeljo s predstavitev koroških Slovencev na kulturnem, političnem in gospodarskem področju. Med drugim je nastopila tudi lutkovna skupna iz Šmihela. V nedeljo popoldne pa so se predstavile še ostale narodne skupnosti.

V ponedeljek je bila uradna otvoritev seminarja v dvorani grbov v deželni zboru, ob kateri so predstavniki koroškega političnega življenja poudarjali pomembnost mladinskega dela in potrebnost sodelovanja preko meja.

Ko so se udeleženci med seboj bolje spoznali, so pričeli s seminarskim delom. Razdelili so se na različne delovne skupine. Na voljo jih je bilo šest:

- možnost izobraževanja v materinem jeziku – moderatorja: Robert Sturm in Matija Kampus;
- možnost političnega zastopstva – moderatorji: Sonja Sturm in Eva Obreza;
- meja med nacionalizmom in nacionalno zavestjo – moderatorja: Jozi Wutte in Stanko Bučovnik;
- ples in pantomima – moderatorja: Rezika Kanzian;
- velikonočne šege na Koroškem – moderatorji: Milka Olip in Polona Sketelj;
- kreativni work-shop s keramiko – moderatorji: Nežika Novak in Andreja Lepušič.

Delovni krožki so delovali od ponedeljka do srede. Povabljeni so bili tudi razni referenti kot npr. prof. Moritsch, Vladimir Wakounig, Horst Ogris, Franz Sturm ..., ki so predavali v delovnih krožkih. V sredo so nato na univerzi predstavili rezultate posameznih krožkov, ki so bili polni mladega entuziazma. V sredo popoldne je bil še občni zbor JEV, ki ga organizacija tradicionalno vsako leto opravi na velikonočnem seminarju. Tudi letos so poleg vsebinske diskusije o delovanju v prihodnjem letu izvolili novo

predsedstvo. Predsednik je spet Roland Feichter, podpredsednica je postala Mireia Moina i Taberner, drugi podpredsednik je Stefan Segner, blagajnik Klaas Johan Osinga in tajnik David Spindler.

V četrtek pa so se udeleženci odpravili na izlet po Koroški. Dopoldne so se odpeljali v Podjuno, kjer so si ogledali južnokoroško pokrajino in nato še Obirske jame, popoldne pa so se odpeljali v Sveče, kjer so pri Adamu večerjali in se nato odpeljali v Rož, kjer jim je zbor »Rož« izvedel koncert iz svojega izvrstnega programa »Ponižani in razžaljeni«.

Ta nastop je bil zaključek uradnega programa letošnjega velikonočnega seminarja.

V teku seminarja so člani Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju predstavili svojo knjigo, ki so jo izdali ob tem seminarju in ki zaobjema vse manjšine, ki so včlanjene v MENS. Knjiga je napisana v štirih jezikih: francoščini, angleščini, nemščini in slovenščini. Bralcu omogoči kratek pregled manjšin, ki so včlanjene v MENS, in njihovih organizacijskih struktur.

na dve leti (Thierry) oz. 15 mesecev pogojno, porotniki pravne pomote niso priznali. Oba sta proti sodbi vložila priziv, državni tožilec pa zahteva višjo kazen.

Zveza slovenskih izseljencev, Zveza koroških partizanov, Slovenska prosvetna zveza, Koroška krščanska zveza, Zveza slovenskih organizacij, Narodni svet koroških Slovencev

vabijo na
slavnostno prireditev ob
50-letnici zmage nad
fašizmom
v nedeljo, 7. maja 1995,
ob 14.30
v Dom glasbe v Celovcu

PROCES

Dva neonacista obsojena

Dva mlada koroška neonacista, letak s hvalospvom SS in celovški advokat, ki v tem ni videl nič nenavadnega. To so ozadja procesa proti dvema koroškima neonacistoma Andreasu Thierryju in Helmutu Schatzmayru pretekli tork v celovškem deželni sodišču. Omenjena obtoženca sta že meseca maja lani bila zaradi delovanja v nacionalsocialističnem smislu obsojena na 15 mesecev pogojno. Zaradi pravnoformalnih pomanjkljivosti je vrhovno sodišče na Dunaju sodbo razveljavilo in akt ponovno vrnilo v obravnavo na

celovško sodišče.

Vzrok obravnave je bil letak, v katerem sta obtoženca zagovarjala SS kot sestavni del nemškega wehrmachta in trdila, da se je borila častno. Preden sta letak obelodanila, sta se obrnila na celovškega advokata Joachima Sonnleitnerja, ki jima je potrdil, da v letaku ni nič protizakonitega. Pristavil pa je, da ne ve, če bo istega mnenja tudi državno tožilstvo. Obtoženca sta se sedaj izgovarjala na pravno pomoto advokata.

V torek sta Thierry in Schatzmayr torej ponovno stala pred sodnikom in bila obsojena

SOCIALISTIČNA MLADINA

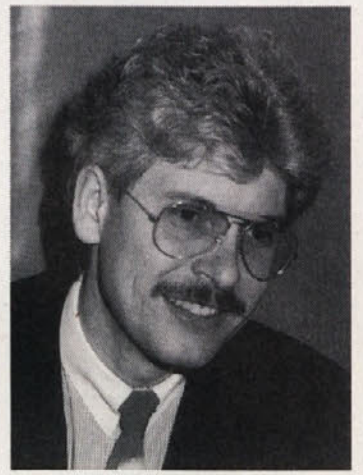
Kritično do stranke

Kritičen odnos do matične socialdemokratske stranke in večjo dnevno politično prisotnost je obljubil novi predsednik koroške socialistične mladine (SJG) Perdacher. Eno od delovnih težišč SJG bo prav položaj vajencev in upoštevanje njihovih zahtev, med najbolj pereča vprašanja mladine pa sodi varstvo okolja. Proti uradni strankni liniji Perdacher v zadevi kanalizacije zagovarja podporo države in dežele tudi za manjše in krajevne biološko-čistilne naprave. S tem bi finančno razbremenili občine in občane in dosegli pregledne ter ekološko sprejemljive sisteme za čiščenje odplak in umazanih voda.

SJG zahteva konec gradnje na Mokrinah ter zaščito Roßkofla in Krnice (Garnitzenalm).

V boju proti mamilom SJG zahteva namestitev izkušenih in izobraženih svetovalcev na vseh šolah in ustrezno izvajanje zakona o zaščiti mladine.

Vso pozornost in skrb pa bo

Predsednik koroške SJG Perdacher

SJG po besedah svojega predsednika namenila prav vprašanja neonacizma, tolerance in desnega ekstremizma. Poleti bo SJG ob Baškem jezeru organizirala camp narodnih skupnosti, na katerem pričakujejo pripadnike vseh v Avstriji živečih narodnosti in manjšin. To taborjenje naj bi bilo prispevek k letu tolerance. ■

OPILEK

Želje in praksa

Stara in neizpodbitna je resnica, da teorija in praksa nista vselej otroka istih staršev in da slednja kaj rada zavrže prvo. To bridko šolo je pred nedavnim morala okusiti tudi Slovenska gospodarska zveza, ko je na dokaj svojevrsten in vprašljiv način začela braniti družbo zasebnega radia Korotan (družbo, ki je v zameno za oddajno licenco ponudila ORF likvidacijo javnopravnih slovenskih radijskih oddaj). Pri tem opravilu se je precej opekla, saj jo je praksa neusmiljeno prehitela.

SGZ oz. njen tajnik se je hudo obregnila ob ugotovitev, da »privatna družba lahko gre v stečaj«. Upravičeno skrb glavnega urednika slovenskih oddaj Bogataja je užaljeno in šomoštrsko ocenila kot sploševanje, ki ga »odklanjamo, ker potiska vse naše privatno gospodarstvo v kot, kot nekaj nesigurnega in nestabilnega«.

Izjava še ni prilezla skozi telefaks, ko je že bila stara in ovržena.

Ne glede na to, da sta samo dva delničarja družbe radia »Korotan«, in sicer Mohorjeva družba ter Zadruga zveza res gospodarski podjetji, a ne nujno zasebni (pri DSM je namreč posredi Cerkev, Zadruga zveza pa že po svoji definiciji presega ozke in sebične okvire zasebne gospodarske sfere), nas vsakodnevne izkušnje učijo, da v tržnem gospodarstvu, kjer veljajo strogi zakoni kapitala, gospodarska podjetja, najsi so privatna ali državna in zadruga, velika ali manjša, banke ali mehanične delavnice, lahko grejo v stečaj, pridejo »na

kant«, podjetniki pa na beraško palico in da njihova neranljivost nikakor ni izpričana dogma.

To nima nič opraviti z »našim« (beri slovenskim) ali »vašim« oz. »drugim« (beri večinskim, nemškim, avstrijskim, angleškim in podobno). Kapital nima nacionalnega »mašeljca«, pa tudi konkurz ne deluje po nekem etničnem katarstru oz. ključu: za vsak ameriški, nemški, francoski in podobni konkurz dva slovenska ali podobno in obratno.

Razvoj je prehitel Slovenko gospodarsko zvezo in razvednotil njeno izjavo. Kajti ko ta telefaksa še ni prida zapustila, je v javnost prodrla ničkaj razveseljiva vest o finančnih težavah, v katerih da se je znašla Mohorjeva družba. Celoten angažma za zasebni radio se je zasvetil v povsem drugačni in nič kaj sveti luči. Izjava SGZ naenkrat niti papirja ni bila vredna, na katerem je bila napisana, je pa zato izjemno lep dokument dogmatične samozavernosti določenih »naših« krogov, kadar gre za njihov vpliv. Ti krogi kritike le stežka prenesejo.

Mohorjevi želimo, da bi se čimprej izkobilacala iz težav (točna višina večnekajmilijonskega dolga za ta članek ni pomembna), SGZ pa nas bo v prihodnje zagotovo še naprej razveseljevala s svojimi ekspertizami in izjavami. Kako se že glasi zadnji stavek izjave? »Cilj družbe (radio Korotan – op. pisca) pa še vedno ostane: celodnevni slovenski radijski program z ORF-om in če to ni mogoče, pač brez njega ali v sodelovanju z njim«. ažespet

■ Debata o proračunu

Po uskladitvi v vladi je slovenski parlament začel razpravo o proračunu za letošnje leto. Vlada je predlagala dohodke v višini 521 milijard tolarjev, izdatki pa naj bi bili za enajst milijard manjši. Proračunski presežek naj bi Slovenija deloma porabila za odplačevanje zunanjih dolgov ter za pokrivanje primanjkljaja v pokojninskem in invalidskem zavarovanju in tako preprečila preveliko povečanje prispevne stopnje.

V dosedanji razpravi v vladnih resorjih so ministri sicer predlagali za sto milijonov večji skupni državni proračun, vendar so ga na medstrankarskem usklajevanju uspeli oklestiti na predvideno višino, ki Sloveniji zagotavlja stabilno gospodarsko rast in predvideno

inflacijo do 15 odstotkov v letošnjem letu. Prav z ozirom na poprejšnjo uskladitev je pričakovati, da bo državni zbor brez večjega širjenja predlagani proračun potrdil.

■ Proslava brez vojaške parade

Polemiko, ali naj bo centralna slovenska proslava ob 50-letnici zmage nad nacifašizmom z vojaško parado ali brez nje, je pretekli teden presekala slovenska vlada in odločila, da na proslavi 14. maja ne bo ne mimohoda borcev ne parade slovenske vojske, pač pa bo vse potekalo na Trgu republike pred stavbo slovenskega parlamenta. Ob kulturnopolitičnem programu bodo postrojeni borci partizanskih enot, sodeloval pa bo tudi častni bataljon sedanje slovenske vojske. S tem skle-

pom je vlada vsaj deloma končala mučno debato in strankarske prepire okrog proslave.

■ Težave s preteklostjo

Bo slovenskemu državnemu zboru uspelo do 50-letnice zmage nad fašizmom sprejeti vse vojne zakone, je vse bolj vprašljivo. Pri vsaki obravnavi se kaj zatakne, najbolj sporno pa je področje vrednotenja dogodkov v odnosu do domobranstva in socialistične revolucije v zadnjih letih vojne. Pri obravnavi žrtv nasilja Slovenski krščanski demokrati vedno znova skušajo mednje plasirati tudi žrtve t. im. komunističnega terorja, kar pa jim ne uspe. Zaenkrat so se v državnem zboru zedinili, da so žrtve nasilja izgnanci, taboriščniki, zaporniki, delovni deportiranci, interniranci, begunci, pri-

silni mobiliziranci v nemško, italijansko in madžarsko okupacijsko vojsko in ukradeni otroci v času druge svetovne vojne ter osebe, ki jim je bila ob spopadu z jugoslovansko vojsko v času od 25. junija do 18. oktobra 1991 odvzeta prostost. K tem žrtvam nasilja pa spadajo še borci za severno mejo v letih 1918–1920 ter člani odporiške organizacije Slovencev na Primorskem TIGR v času italijanskega fašizma. Glede na stopnjo trpljenja naj bi žrtve prejemale denarno odškodnino 300, 200 ali 120 tolarjev po mesecu priznanega trpljenja ali odvzete svobode. Na drugi obravnavi v slovenskem parlamentu je bil soglasno podprt tudi predlog, da do odškodnine niso upravičeni tisti, ki so samovoljno vrnili ali odklonili priznanja in odlikovanja. Predlog krščanskih demokratov, naj bi med žrtve voj-

nega nasilja uvrstili tudi domobranci pa je Zmago Jelinčič (Slovenska nacionalna stranka) komentiral takole: »Zgodovina je že bila napisana in domobranci ostanejo izdajalci. Če želite popravljati krivice, potem pojdite na Urh (domobrantska postojanka in mučilnica pri Ljubljani – op. ured.)

Civilno taborišče na Koroški strani (II)

Preddelavci in mojstri so bili v začetku predvsem Avstrijci in Nemci, pa tudi nekaj Hrvatov. Delovodja oz. gradbeni polir je bil Viktor Kamper, doma iz Spittala ob Dravi. Bil je zelo strog in velikokrat je preverjal, ali so minerji dovolj globoko (do 2 m) izvrtali luknje za miniranje. Delal je največ na koroški strani, a večkrat je zahajal tudi na gorenjsko stran. Njegova in Waldhauserjeva žena sta pogosto hodili po mleko k najbližjemu kmetu Pamžu. Kamperju je bil kot jamski nadzornik podrejen Tirolec Nestler, visok, debel in dober človek. Zelo rad je jodlal. Ob koncu poletja 1943 sta polagala in aktivirala mine Franc Recer s Poljane pri Prevaljah in Avstrijec Karl.

Pomožnega polirja Franza Moritza, roj. v okraju Zell am See, je februarja 1944 zadela kap, ko je v hlevu pri kmetu Špicarju gledal klanje prašiča. Ker se od sorodnikov ni nihče oglasil, so ga pokopali pri cerkvi Sv. Lenarta v Brodeh. Pozi mi 1943/44 je za kidanje snega na cesti imel na voljo tudi kaznjence. Bil je zelo strog in z njimi je grdo ravnal.

Polir v predoru je bil tudi Puschleiter (verjetno Avstrijec), in sicer v dnevni izmeni, v večerni pa neki koroški Slovenec. Oba sta ostala na Ljubelju do konca gradnje predora.

Rudarska dela, vrtnanje in nakladanje vagončkov, je nadzoroval okrog 60 let star mojster Stoll. Čeprav je bilo prepovedano govoriti s kaznjenci, je uspel, da je bil luk-

Konzentrationslager Mauthausen - Außenkommando Loiblpaß

semburški interniranec Josy Wirol spomladi l. 1944 postavljen za pomožnega kapoja skupini interniranih ruskih vrtalcev in potem na svojo prošnjo poslan na delo k tesarjem. Tam naj bi delal tudi Anton Cvajnar iz Seničice pri Medvodah, ki je septembra 1944 odšel v partizane in že novembra padel blizu svoje rojstne vasi. Cvajnar je Wirolu pomagal vzpostaviti stik z njegovo družino.

Vodja mehanično-kovaške delavnice je bil polir Zeiner, njegov namestnik pa preddelavec Erument Moser. Oba sta v začetku delala na gorenjski strani.

Kot kovač je delal Franc Levstik, doma iz Dolenjske, pomočnik pa mu je bil 17-letni Janez Makovec, ujet moravški partizan, ki je v januarju 1944 spet pobegnil v partizane.

Polirja minerjev sta bila Hrvat Mirko Rajković in neki Jokić. Interniranci so prvega imenovali »Niko«. Bil je star okrog 25 let, zelo nadut in prišel je navzkriž s šoferjem Wagnerjem. Pri firmi Universale na Ljubelju je delal od l. 1943 do 1945. Bil je vodja treh pomočnikov, ponavadi so to bili zastopniki. Takoj po vojni je bil zaprt v Wolfsbergu in kot priča poklican pred angleško vojno sodišče v Celovcu. Pozneje se je oženil s Korošico in živel zunaj Celovca v smeri Wolfsberga. Polir Jokić pa je bil star okrog 60 let. Delavci so ga imenovali »Gema« in to zato, ker je stalno priganjal delavce in internirance ter se drl: »Gema, gema! / Dajmo, dajmo! Do zapornikov je bil

sovražen.

Polir zidarjev je bil Christian Schall, imenovan »Krucifiks«, ker je to besedo stalno uporabljal. Mojster pri delih na dovoznih cestih, imenovani »Zufahrtstrasse«, je bil Fritz Stiegelbauer.

Francoska organizacija »Amicale de Mauthausen« je v letih 1946 in 1947 pozivala internirance, naj napišejo vse, kar vedo o slabem ravnanju polirjev Rajkovića, Jokića, Schalla in Stiegelbauerja.

Zidarja Miho Grilca s Primskovega pri Kranju je firma marca 1943 poslala peš preko Ljubelja k Deutscher Petru z nalogo, da v lopi nasproti gostilne, katero je preuredila za stanovanje civilnih delavcev, sezida štedilnik. Tedaj taborišče še ni bilo postavljeno. Jože Zupanc, doma bajè iz Kranja, je od srede l. 1944 delal v pisarni in sodeloval tudi pri kontroli del. Na Ljubelju je ostal do konca vojne.

Gradbeni tehnik Alojz Klančnik, doma bajè iz Mojstrane, je pisal delovne ure zaposlenih delavcev. Na Ljubelju je prišel menda po kazni.

Devettonsko parno lokomotivo, s katero so prevažali izkopine od predora do nasipa, je vozil Franc Boronšek, doma iz Pliberka, za kurjača pa je imel Ivana Smolnikarja iz Vasena pri Kamniku. Smolnikar je v maju 1944 odšel v partizane, zamenjal pa ga je Jože Krašovec, priučen železokrivec, doma iz Dol. Maharovca. Boronšek je bil v začetku sovoznik tovojnaka. Ker se je bal partizanov, je prosil vod-

stvo firme, da ga zaposli pri predoru.

Jeseni l. 1943 je rudar Karel Plazer iz Holmeca peljal lokomotivo proti koncu platoja. Ker ob robu teren še ni bil utrjen, je lokomotivo potegnilo, tako da se je prevrnila z njim vred. Ostal je nepoškodovan.

Minerji in delavci so se morali ob izhodu iz predora vedno odkrivati, ker so se esesovci bali, da med njimi ne bi bil kak preoblečen zapornik, katerega bi ostrizena glava takoj izdala.

Od maja do konca septembra 1944, ko so ga partizani mobilizirali, je kot preddelavec delal tudi Jakob Snoj iz Črnuč.

Med mojstri so bili še neki Dunajčan po imenu Hans, katerega so bili podrejeni tesarji in delovne skupine. Poznan je bil po tem, da je od delavcev, ki so ob sobotah hodili domov, zahteval žganje, za to pa so dobili lažje delo in tudi potrdila, da so šli lahko pogosteje domov.

Mojster delavnice je bil tudi Rudolf Teiner, doma z Dunaja, ki je že dolga leta delal pri firmi Universale.

Vsi nemški mojstri in preddelavci so stanovali v barakah posebej.

Vodja civilnega taborišča (lagerführer) je bil Jakob Tomasi, doma iz Tirolske, njegov pomočnik pa Avstrijec Leitner, ki je imel s seboj tudi ženo. Skladiščnik je bil Nemeč Schweiger.

Šef taboriščne kuhinje je bil Slovenec, surovež, za pasom je nosil pištolo. Ko so štirje Slovenci lupili krompir, je komaj 17-letnega ujetega partizana Jakoba Končarja iz Zaloga

ob koncu septembra 1943 dvakrat pretepel. Ta je brž, ko je v oktobru 1943 dobil prvo plačo, odšel domov in se spet priključil partizanom. (Bil je večkrat ranjen in živi popolnoma slep v Domžalah).

V drugi polovici l. 1944 je v kuhinji delalo še 6 do 8 mladih francoskih civilistov. Francoz Jean Voroen je delal pri zidarjih in bil ob koncu septembra 1944 mobiliziran v partizane in bajè padel.

V civilnem taborišču je bilo tudi precej Italijanov, predvsem zidarjev, ki so na Ljubelju ostali do konca vojne. V baraki so imeli radijski aparat, prek katerega so delavci na koroški strani zvedeli za padeč Pariza 25. aprila 1944.

Največ delavcev je stanovalo v civilnem taborišču. Najprej so sekali in vlačili les s terena, ki je bil predviden za gradnjo predora in postavitev koncentracijskega in esesovsko-policijskega taborišča, pa tudi za postavitev objektov na širšem področju okrog predora. Prav tako so kopali in ravnali teren, postavljali tire in gradili lesen most preko precej globokega jarka, imenovanega Pamžev graben, ki si ga je urezal Zeleniški hudournik in preko katerega so, od jeseni 1943, odvažali izkopine iz predora in jih odlagali nekaj sto metrov dalje. Povsod, kamorkoli se je širil nasip, so morali posekati gozd in odstraniti ruševje. Poleg postavljanja barak so morali tudi nakladati in razkladati cement, železje in drug material. Cement so v začetku vozili s tovojnaki iz Šentvida (St. Veit) ob Glini prav do gostilne »Pri Ridovcu« in če je bilo nujno, tudi preko Ljubelja na slovensko stran. Potem, ko se je nekje pred Celovcem prevrnil poln tovojnjak cementa, so ga začeli prevažati z vlakom do železniške postaje Podgora (Unterbergen) na koroški oz. do Tržiča na gorenjski strani, od tam pa s tovojnaki do delovišča.

(Se nadaljuje)

Ponatis prispevka
Florjana Lipuša iz
»profil«, št. 16

FLORJAN LIPUŠ

Für die slowenische Minderheit gab es in den letzten 50 Jahren viele Schritte zurück, wenige nach vorn.

Aufzwingen der Wahrheit

Ich war im Gründungsjahr der Zweiten Republik acht Jahre alt, hatte noch keine Schule von innen gesehen, kannte dafür aber einige Facetten des Faschismus. Mein Vater wurde zur deutschen Wehrmacht eingezogen, meine Mutter war wegen ihrer Zugehörigkeit zur slowenischen Volksgruppe in Kärnten im KZ Ravensbrück zu Tode gekommen. Dank meines Pfarrers konnte ich später das Gymnasium besuchen, in einem abgeschiedenen, hermetisch katholischen Internat. Als Maturant merkte ich zum ersten Mal, daß die Republik älter geworden war und die res publica in Kärnten ihr wahres Gesicht zu zeigen begonnen hatte. Schulstreiks deutschnationaler Kreise bewirkten, daß der zweisprachige Unterricht im gemischtsprachigen Teil des Landes abgeschafft wurde. Deutsch- und slowenischsprachige Schulkinder Südkärntens wurden in beiden Landessprachen unterrichtet. Während der Staatsvertragsverhandlungen hatte Österreich immer wieder mit Erfolg auf die Vorbildlichkeit dieser Regelung hingewiesen. Nun wurden von 12.774 Schülern über Nacht 10.588 vom Slowenisch-Unterricht abgemeldet.

Während ich am Tanzenberg erhabenen und stolzen Gedanken nachhing, fiel in den zweisprachigen Dörfern ein Teil der Kultur dem Terror zum Opfer. Nach Tätern wurde nie gefragt. Die niedrigen nationalen Instinkte wurden auf Kosten der Minderheit befriedigt. Meine Muttersprache, die ich von Kind an instinktiv verteidigte, da sie ein wichtiger Teil von mir zu sein schien und in die ich in der Fremde des Internats geflüchtet war, wurde erniedrigt. Aber sie war mir schon zu wertvoll geworden, als daß mich ihre Verachtung hätte irritieren können. Ihr Wert mußte

immens sein, wenn sie solche Anstrengungen auslöste, dachte ich.

Es waren Leute des gleichen herrschenden Geistes, allesamt Österreicher, die den Tod meiner damals 35jährigen Mutter verursacht haben und jetzt mit gewaltsamem Eingriff in die Schule den Lebensnerv der Volksgruppe als Ganzes treffen wollten, nachdem die vorausgegangene Aussiedlung der Kärntner Slowenen und die Besiedlung ihrer Häuser und Höfe mit Kanaltälern nicht die erwünschte Wirkung gezeitigt hatten. Die Schuldigen am Tod meiner Mutter wurden geschont und mit Dienstposten belohnt, woraus auch folgt, daß meine Mutter als Verfolgte des Nationalsozialismus nach dem Opferfürsorgegesetz bis heute nicht anerkannt wurde.

Die Tatsache, daß es meist Mehrheiten sind, die sich das Vorrecht nehmen, Menschenrechtsverletzungen zu begehen, macht mich betroffen. Daß rechtsextremes Gedankengut und Intoleranz in unseren Landen immer geduldet wurden, macht mich zornig. Nicht nur Minderheiten haben den Eindruck, daß die Einhaltung der Menschenrechte und Grundfreiheiten, die ja nicht zufällig an der Spitze des Staatsvertrages stehen, von der Politik nicht an die Spitze gesetzt werden, wohl aber können sie sich des Eindrucks nicht erwehren, daß selbst diese Rechte dem Stimmengewinn geopfert werden. Einhergehend mit Wertverlust und Prinzipienchwund konnte jahrzehntelang jegliche Mitschuld Österreichs am Nationalsozialismus geleugnet, jegliche Thematisierung von Schuld tabuisiert werden. es durfte mit Zustimmung der Parteien und der Kirchen gelogen werden. Unter solchen Voraussetzungen sind Volksgruppenkonflikte im Land der

Mitmacher von vornherein zur Unfruchtbarkeit verurteilt. Vor allem aber das Verharmlosen und Verdrängen permanent vorhandenen Ungeistes kommt der Demontage der Demokratie gleich.

Nach dem Zusammenbruch des Hitlerfaschismus hat es in Österreich und speziell in Kärnten nie eine Entnazifizierung gegeben. Die Mächtigen und ihre Mitläufer wechselten einfach in die Demokratie. Sie zogen ein anderes Hemd an, und das war es auch. Die Politiker, Überreste aus den dreißiger Jahren, brauchten das erschreckende Gedankengut gar nicht aufzuwärmen, denn sie hatten es nie ablegen müssen, und Schriftsteller, die Hitler zu Füßen gelegen waren wie Max Mell, Franz Nabl und Gertrud Fussenegger, wurden sogleich akzeptiert und mit Preisen bedacht. Wozu meinen slowenischen Landsleuten Religion gut ist, ersieht man daraus, daß selbst der slowenische Christliche Kulturverband sich nicht zu schade ist, Mells Apostelspiel ins Programm aufzunehmen. Es gab keine Partei, die zur Entnazifizierung bereit oder moralisch berechtigt gewesen wäre. Der Schulbetrieb hätte gar nicht wiederaufgenommen werden können, wären nicht alle ehemaligen Nazis wieder in den Dienst gestellt worden.

Die Gesellschaft, die alles Andersdenkende und Ungeöhnliche beseitigt wissen will, ist nicht von selbst diese geworden. Der Sturm, der zur Jubiläumsmitte der Republik die 200 zweisprachigen Ortstafeln Kärntens hinweggefegt hat, wieder ohne daß die Gesetzesbrecher belangt worden wären, und alle anderen Bescheinigungen der Primitivität und Provinzialität sind hausgemacht. Die Regierenden haben selbst an ihrer Brust die Schlange genährt, von der sie

jetzt gebissen werden, mehr noch, aus deren Würgegriff sie sich jetzt nicht befreien können. Der Ungeist, der sich, ungestört und gefördert, zum blutigen Terror entwickeln konnte, ist Eigenzucht. Revolutionen fressen ihre eigenen Kinder, Dummheit und Stumpfsinn aber auch. So wie die Abschaffung des für beide Volksgruppen verpflichtenden zweisprachigen Unterrichts in einem zweisprachigen Land wohl keine intellektuelle Glanzleistung war, so war sie auch meilenweit vom europäischen Denken entfernt.

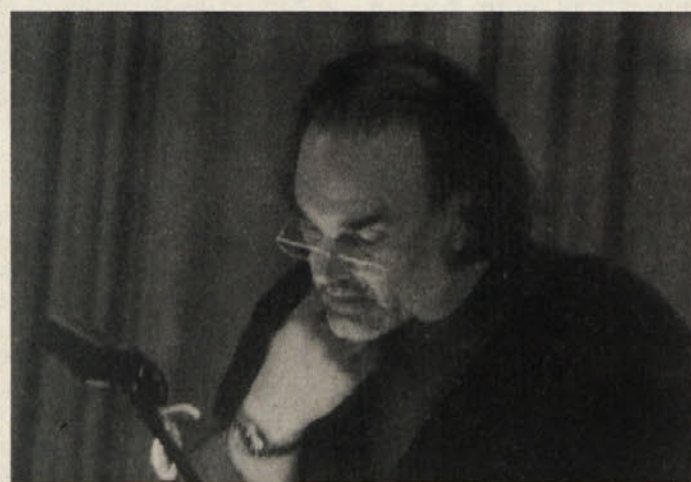
Intelligente Gesellschaften haben keine Zeit für Haß und Intoleranz, sondern sie setzen ihre Kräfte ein für Produktion und Fortschritt, für Kultur und Wohlstand. Nur verarmende Gesellschaften brauchen Ideologien und erzeugen Parteidenken. »Der Nationalismus, das habe ich in Slowenien erfahren, ist wirklich die schrecklichste Kellerassel der Mehrheit. Es wurzelt in der Geschichte eines chauvinistischen Katholizismus«, schreibt Peter Handke anlässlich der Staatswerdung Sloweniens. Wes geschädigten Geistes müssen Menschen sein,

die das Erlernen einer zweiten Sprache im Kindesalter als »Zwangsunterricht« und nicht als Chance sehen! Die andere Kulturen als Belastung empfinden und nicht als Bereicherung!

Nun ist die Republik 50 Jahre alt. Für mein Volksganzes waren es viele Schritte zurück, wenige nach vorn. Die Kleinkariertheit der slowenischen Mentalität brachte es mit sich, daß die Volksgruppe selbst in diesen 50 Jahren auch nur den eigenen Abklatsch der Verhältnisse zustande brachte, indem sie sich im politischen und kulturellen Dilettantismus erging. Zur Wahrung der Identität bedarf es mehr als der Chöre, Folklore und des Glockengeläuts. Ein Volk, das etwas auf sich gibt, hält es mit dem Spruch: Non progredi est regredi. Persönlich, mit wenigen Schrammen davongekommen, habe ich mich trotzdem in Österreich zu Hause gefühlt. Aber ich hätte mich viel besser gefühlt und fühlte mich auch heute besser, hätten die Mächtigen dann und wann für die zweite Landeskultur das Wort eingelegt oder gar eine Lanze gebrochen. Wenn schon nicht aus Wahrhaftigkeit heraus gegenüber Menschen im eigenen Land, so aus dem Nachholbedarf, da doch die meisten Menschen in den anderen Ländern Europas von Haus aus zwei- und mehrsprachig sind und der zivilisierte Umgang mit anderen Kulturen eine Selbstverständlichkeit ist. ■

LUDERER V BOROVLJAH

»Vas ob meji« in Ciesciuttijeva »Baraba«

Mesečni »Literarni zajtrk« v gradiču je postal že kar redna in priljubljena umetniška ponudba boroveljskega kulturnega življenja. Zanj je odgovoren poseben delovni krožek v okviru kulturnega krožka, ki se je zadnja leta izredno odprl. Med drugim sta »zajtrk« že oblikovala Gustav Januš in Johan Ciesciutti, eden najbolj impresivnih in pretresljivih koroških pesnikov. Pretekli teden pa je v podporo odrskemu projektu »Wal(T)zwerk« bral v Borovljah znani igralec Manfred Lukas Luderer in za kratek čas se je literarni zajtrk spremenil v literarno večerjo.

Luderer je med drugim in za začetek bral iz Pluchove

»Vasi ob meji«, kajti v istoi-menskem filmu je odigral pomembno vlogo Hanzija Karničnika, nadalje Ciesciuttijeva pesmi kot so »Baraba«, »Nezazeljiva rana«, »Suha veja«, »Mesečna noč« in potem še iz bolj ali manj neznane koroške nemške narečne lirike. Izbral je dela, ki niso prilagojena plitvemu klišeju lepe nedelje in turistične domovine, ampak pesnike, ki so s svojim črnim humorjem in sarkazmom ter s pravim pogledom za pomembnost trenutka in dogodka znali odgniti tudi nič kaj idilično, a zato tem bolj stvarno ozadje koroškega življenjskega utripa. Branje oz. nastop MLL je bil velik uspeh. F. W.

Visoko priznanje »Danici« V sredo, 26. aprila, bo uradna Avstrija na dunajskem Trgu junakov / Heldenplatz praznovala 50. letnico provizorične vlade. K sodelovanju na tej slovesnosti je bil povabljen tudi mešani pevski zbor SPD »Danica« iz Šentprimoža v Podjunu.

Umrli je skladatelj Radovan Gobec, velik prijatelj koroških Slovencev

Tik pred velikonočnimi prazniki smo zvedeli, da je v 86. letu življenja v Ljubljani umrl znani slovenski skladatelj, dirigent, glasbeni pedagog in publicist prof. Radovan Gobec. Novica o njegovi smrti je bolesto odjeknila tudi pri nas na Koroškem, saj smo ga Slovenci tostran Karavank, zlasti zborovodje, pevke in pevci naših zborov ter ljubitelji slovenske pesmi, imeli za svojega učitelja in prijatelja, ki je s svojim ustvarjalnim delom dal svoj pečat naši pevski kulturi.

Sam se je imel za Korošca, kajti njegova mati je bila doma iz Šmihela in po njej – tako je zatrjeval – je podedoval vedrost, ljubezen do petja in glasbe.

Radovan se je rodil 1. junija 1909 v Podgradu pri Ilirski Bistrici. Že v mladih letih se je odločil, da bo svoje življenje posvetil glasbi. Z uspehom je končal študij na glasbeni akademiji v Ljubljani in postal profesor glasbe. Toda poklic mu ni pomenil le delo za vsakdanji kruh, ampak mu je bil te-

Radovan Gobec (desno) s koroškim skladateljem Antonom Nageletom

melj za njegovo glasbeno ustvarjalnost, ki je slovenski zborovski kulturi vnašala nov, revolucionaren pristop k interpretaciji vokalne glasbe. Že kot mlad pedagog in dirigent je zbuhal pozornost in kmalu postal eden izmed vodilnih sooblikovalcev slovenske zborovske kulture.

Poleg svojih odličnih pedagoških in dirigentskih sposobnosti je Radovan Gobec postal tudi velik skladatelj. Zaslovel je s skladbami udarnih partizanskih pesmi, ki jih je v času NOB pel tudi legendarni Partizanski invalidski pevski zbor. Gobčeve revolucionarne pesmi kot so Bohor žari, Hej partizan

in številne druge so že v času osvobodilnega boja ponarodele in danes sodijo med vrhunske dosežke slovenske partizanske glasbene literature. Isto velja za Gobčeve kantate (Rdeča kantata, Planinska roža), simfonije, opere in spevoigre. Obsežen skladateljski opus Radovana Gobca bo brez dvoma predmet znanstvenih ocen in razprav, ki bodo njegovo delo osvetlili iz različnih zornih kotov.

Koroški Slovenci poznamo Radovana Gobca posebno kot dirigenta, ki je po osvoboditvi med nas prihajal v goste z Akademskim pevskim zborom Tone Tomšič, Partizanskim pevskim zborom in drugimi zbori, s katerimi je navduševal številne obiskovalce, ki so prihajali na koncerte. Naša posebna zahvala Radovanu Gobcu gre za njegovo ustvarjalno delo, ki ga je posvetil Koroški. Njegove skladbe, ki jih je napisal na besedila koroških besednih ustvarjalcev, danes sestavljajo koncertne sporede vseh naših (in ne samo koroških) pevskih zborov, zlasti pesem O, Podjuna, Koroška pomlad itd. V lepem spominu ga imajo naši zborovodje, pevke in pevci naših krajevnih in centralnih zborov, ko je mednje prihajal kot vodja pevskih in zboro-

vodskih seminarjev, ki jih je prirejela Slovenska prosvetna zveza. Ti seminarji so bili za vsakega udeleženca posebno doživetje, tako s strokovne kakor tudi družabne strani, ko je po trdem delu znal pevce držati v veselem razpoloženju in petju.

Za njegov prispevek k razvoju slovenske pevske kulture na Koroškem mu je Slovenska prosvetna zveza podelila Drabosnjakovo priznanje. Ob njegovem 80. življenjskem jubileju mu je SPD »Danica« priredilo koncert njegovih pesmi. To je v primerjavi s številnimi odlikovanji in nagradami, ki jih je Radovan Gobec prejel za svoje umetniško delo v Sloveniji in od drugih mednarodnih kulturnih forumov in ustanov, le skromna oddolžitve. Vendar nam je Radovan Gobec vedno dal vedeti, da mu je bilo med nami lepo prav zato, ker je vedel, da prihaja med svoje. To je tudi nam pomenilo največ. Zato se zavedamo, da smo koroški Slovenci izgubili iskrenega prijatelja, velikega umetnika in človeka. Kot takega ga bomo ohranili v častnem spominu.

Ob boleči izgubi izrekamo soprog, otrokom in sorodnikom naše globoko sočutje.

Andrej Kokot

NENADNA SMRT

Zofki Picej v slovo

Po kratki in težki bolezni je umrla mati in gospodinja na Mohorjevi domačiji Zofka Picej. Poznali smo jo kot tiho, skromno, nadvse delavno in narodno zavedno.

Že kot mlado dekle je Zofka Hutter prišla iz Globasnice k sorodnikom na Žamanje in tam preživela svojo mladost. Poročila se je z domačinom Adolfom Picejem in na podedovanem posestvu sta skupaj zgledno gospodarila.

Njeno življenje sta odlikovali zavednost in zvestoba do svojega rodu. Spremljala je delo domačega kulturnoprosvetnega

društva, udeleževala pa se je tudi prireditve Slovenske prosvetne zveze, drugih kulturnih organizacij in Zveze slovenskih žena. Pri ženah je bila posebej dejavna pri humanitarnih akcijah in zbiranju pomoči.

Nenadna smrt Zofke Picej je zapustila globoko vrzel in zelo jo bomo pogrešali. Njeno priljubljenost je izpričala tudi množična udeležba prijateljev in znancev na njeni zadnji poti v sredo popoldne na domačem pokopališču v Škocijanu.

Možu Dolfiju in otrokom z družinami izrekamo naše globoko sožalje.

DIJAŠKI ČASOPIS NA GIMNAZIJI

Boropres – glasilo očalokratov

Pred kratkim smo dobili v uredništvo drugo številko časopisa z Zvezne gimnazije za Slovence s prijaznim spremnim pismom in dobrohotnim očitkom dijakov, da še nič nismo pisali o prvi številki, in s še bolj dobrohotnim zagotovitvijo, da Slovenski vestnik (še) ni med žrtvami neusmiljenega dijaškega peresa, čeprav vam je »drugače izredno všeč«. Fajn.

Žal nam ni nič znanega o usodi prve številke: ali nam je niste poslali, ali jo je pošta kam zauštrala (če se poslužim dikcije Boropresa), ali pa nam jo je kak vaš fan potegnili iz vsakodnevne kupa pošte... kdo bi vedel. Vaše razočaranje, da nismo nič pisali o glasilu, pa je dovoljen razlog, da to popravimo.

Potrudila sem se, prisežem. Prebrala sem vse od začetka do konca in to je za nekoga, ki ni vpet v vsakodnevne šolske prijetljajčke in gimnazijsko živ-

ljenje, lahko tudi naporno. Malo razumevanja prosim tudi z vaše strani.

Da vam bo naš časopis še naprej všeč, bom naštelja najprej tisto, kar je po mojem mnenju dobro: za šolski časopis prav gotovo oblika in tudi obsežnost, pa dobršna mera humorja v brezizjemno vseh prispelkih, nekje bolj, drugje manj posrečen. Seveda pa ne more biti vse vedno optimalno, to vemo sami najbolje.

V nevarnosti, da vam, ljubi dijaki, naš list (oz. naše uredništvo) ne bo več tako všeč, pa še nekaj kritičnih misli. Igračkanje in ustvarjanje komičnega s pomočjo germanizmov (ki so v vsakdanjem dijaškem žargonu pač prisotni), gre po daljšem prebiranju malo na živce. Vsaj dovršne in nedovršne glagole bi lahko popravil(a) kakšen (kakšna) profesor(ica). Se zato avtorji člankov niso podpisali? Žal na-

stane vtis, da se naša nadebudna mladina dandanes ne zanima za nič drugega kot za »gaudo« in prisoja »profesarjem« in hišnikom veliko večjo pomembnost v življenju, kot jo v resnici imajo. Ker mi je znano, da ta vtis ne drži, se čudim, da ne izkoristite priložnosti in možnosti, ki jih imate s svojim glasilom. Spodbudite tudi rimarje in pesnike in vseh sort literature k sodelovanju! Kakšna malce bolj »tazaresna« stran bi gotovo ne škodila. Mi »ta stari« zahrbtno pričakujemo od bodoče inteligence, da si bo počasi začnjala beliti glave tudi zaradi družbe, okolja, politike, kulture, šolstva, socialnih položajev raznih skupin ali posameznikov... Ne samo za »gaudo«. Morda pa sem samo sitna in ne privoščim otrokom malo veselja in je za take teme resnično še prezgodaj?

Kljub temu, da je list po tematiki namenjen samo dijakom ZGS, pa upam, da bo tej številki kmalu sledila nova.

Sonja Wačounig
Vestnikpres

RAZSTAVA

MENSEN
OVER
LEVEN
1945
1995

USODA V PORTRETIH Pred nedavnim je bila v nizozemskem mestu Overloon odprta razstava portretov oseb iz vzhodne in srednje Evrope, ki so preživele nemški nacistični škorenj. Avtorica portretov je Dunajčanka z lepim korejskim priimkom Eva Chung Fux. Med drugim je lani jeseni portretirala tudi vrsto koroških Slovencev, ki so tako ali drugače (kot pregnanci, partizani, kmetje) občutili vojno in nasilje. Portreti so del razstave, ki sta jo podprla avstrijska ambasada na Nizozemskem in ministrstvo za kulturo in znanost.

OPRAVIČILO

Ob recenzijem prispevku v prejšnji številki na 7. strani z naslovom *Kako je mogoče biti koroški Slovenec*, ki govori o knjigi *KULT* Mirka Bogataja, se je v procesu nastajanja časopisa od uredništva do tiskarskega stroja izgubilo ime avtorja recenzije. To je JANKO MESSNER, naš priznani lingvopapist. Obema, Mirku Bogataju in Janku Messnerju, se opravičujemo.

Uredništvo in tiskarna

DOBER DAN, KOROŠKA TOUR KVIZ

Odziv na turistični kviz, s katerim je začel slovenski spored avstrijske radiotelevizije, je presešel vsa pričakovanja. Znani pa so tudi že prvi dobitniki enotedenskega bivanja s polpenzionom. Na dopust v Rovinj, biser hrvaške Istre, se bodo podali Marija Bričko z Dvora, Maria Peitler iz Spittala in Richard Kraus iz Celovca. V nedeljski oddaji pa bodo izžrebali enotedensko bivanje v Postojni in ogled znamenitosti Krasa ter enotedensko bivanje v hotelu z nudistično plažo v Rovinju. Tokrat so bili kolegi s kamero v koroškem turističnem centru v Bad Kleinkirchheimu, ki nudi vsem gostom od marca do julija ter od konca septembra do konca novembra posebno, tako imenovano »all inclusive« ponudbo. Novo nagradno vprašanje se glasi: Kako se imenuje zvezna dežela, v kateri je Bad Kleinkirchheim. Dopisnico ali karto s pravilnim odgovorom pošljite na naslov: ORF, Slovenski spored, Tour 95, 9010 Celovec.

PRIREDITVE

PETEK, 21. 4.

CELOVEC, Südbahngürtel 24 – klagensfurter ensemble, SPZ

20.00 Janko Messner: »XY ungelöst«; monodrama. Inscenacija in igra Marijan Hinteregger (nem.)

GLOBASNICA, pri Šteklnu – Globaške informacije
20.00 Predavanje »Alternative k velekanalu«, doc. dr. August Raggam, Gradec

SOBOTA, 22. 4.

SVEČE, v stari šoli – SPD »Kočna«

19.30 Redni občni zbor društva. Po občnem zboru bo prof. Štefan Pinter povezoval in komentiral osebna doživljanja domačinov ob koncu druge svetovne vojne. Zato so zanesljive udeležbe naprošeni še posebej tisti člani, ki so doživljali konec vojne v teh krajih.

CELOVEC, Südbahngürtel 24 – klagensfurter ensemble, SPZ

20.00 Janko Messner: »XY ungelöst«; monodrama. Inscenacija in igra Marijan Hinteregger (nem.)

BILČOVŠ, v avli lj. šole – SPD »Bilka«

20.00 Mednarodno srečanje pevskih zborov; sod. MoPZ iz Wiesbadna, Slovenski madrigalisti iz Ljutomera, MoPZ in MePZ Bilka

PLIBERK, pri Schwarzlnu – MoPZ »Kralj Matjaž«

20.00 Slavnostni koncert ob 15-letnici MoPZ »Kralj Matjaž«; nastopajo MoPZ »Foltej Hartman«,

NEDELJA, 23. 4.

ŽELEZNA KAPLA, na pokopališču – ZKP

11.00 Spominska svečanost ob 50-letnici zmage nad fašizmom in 50-letnici zločina pri Peršmanu

GLOBASNICA, v farni dvorani – SPD »Edinost« Šteben

19.30 Ponovitev veseloigre »Čevljar baron«

BELJAK, oranžerija v hotelu Post

20.00 Literarna matineja z Augustom Walzlom

PONEDELJEK, 24. 4.

CELOVEC, Südbahngürtel 24 – klagensfurter ensemble, SPZ

20.00 Janko Messner: »XY ungelöst«; monodrama. Inscenacija in igra Marijan Hinteregger (nem.)

ŠENTJAKOB, v društveni sobi na d. Posojilnico – KIS

20.00 Podpore po avstrijskem programu za okolje s težiščem na sadjarstvu; referenta dr. Hans Madritsch in dipl. inž. Hanzi Mikl

TOREK, 25. 4.

CELOVEC, na Novem trgu – AWOLL

Akcija Awoll »Problemi na stanovanjskem trgu« – ves dan; ob 10.00 signira Giselbert Hoke plakate društva Awoll

TINJE, v Domu

19.30 Literarno srečanje v Tinjah: Aleksander Peršolja: Stih s Krasa, vodi Horst Ogris, ORF. Spremlja Kraški komorni zbor Sežana.

SREDA, 26. 4.

CELOVEC, Hiša ÖGB, Bahnhofstr. 44 – AWOLL

19.00 Podijska diskusija »Pravica stanovati«

CELOVEC, v vrtcu »Naš otrok«

19.30 Občni zbor društva »Naš otrok«

ČETRTEK, 27. 4.

CELOVEC, pri Joklnu

19.30 Otvoritev razstave del Andreja Vilharja (do 13. 5.)

SOBOTA, 29. 4.

ŽELEZNA KAPLA, v cerkvi

18.00 in ob 20.30 Lovska maša z Lovskim pevskim zborom iz Železne Kaple

ŠKOFIČE, nad Posojilnico – SPD »Edinost«

19.30 »Žongler Feliks« – dvojezična otroška gledališka predstava, režija M. Hinteregger

LEDINCE, v kulturnem domu – SPD »Jepa – Baško jezero«, KD »Peter Markovič«

20.00 Koncert ansambla DRAVA »Vse je pesem«

GORNJA VAS pri Žvabeku, v gostilni Hafner – KPD

»Drava«

20.00 Vigredni koncert, nast. MoPZ »Bilka«, Vok. skupina VOX iz Pliberka, dekliški zbor iz Vidre vasi, Libeliški puebi iz Libelič, Pevsko-instrumentalna skupina Žvabek, oktet Suha

NEDELJA, 30. 4.

ŠKOFIČE, nad Posojilnico – SPD »Edinost«

19.30 »Žongler Feliks« – dvojezična otroška gledališka predstava, režija M. Hinteregger; nastopa otroška gledališka skupina SPD »Edinost«

KULTURNI TEDEN KOROŠKIH SLOVENCEV

od 2. do 28. 4. 1995 v Šentvidu ob Glini

PONEDELJEK, 24. 4.

Dvorana gospodarske zbornice

18.00 Otvoritev – Kulturnega tedna koroških Slovencev – Zvezni kancler dr. Franc Vranitzky. Glasbeni okvir: MePZ »Podjuna«, Pliberk, Kvartet »Rož«, Ansambel flavt šentviške glasbene šole.

TOREK, 25. 4.

Galerija v mestni hiši

18.00 Odprtje etnografske razstave »Doživeta arhitektura na južnem Koroškem«

Kulturna klet

19.00 Odprtje razstave del Rudija Benetika. Razstavi sta odprti od srede do petka, od 8.00 do 16.00 ure.

SREDA, 26. 4.

Dvorana delavske zbornice

20.00 Zborovski zvečer – sodelujejo: Singkreis ars musica, Althofen, MePZ »Zarja«, Železna Kapla, Ansambel narodne glasbe šentviške glasbene šole, Singkreis Hörzendorf.

ČETRTEK, 27. 4.

Dvorana mestne hiše

20.00 Predavanje »Nemško-slovenski jezikovni kontakti« univ. prof. dr. Heinz-Dieter Pohl

PETEK, 28. 4.

Dvorana gospodarske zbornice

20.00 Ansambel Drava »Vse je pesem«, uglasbena lirika koroških slovenskih pesnikov

OKVIRNI PROGRAM

Dvorana glavne šole 3

10.00 Musical »Jošt in Jaka«

Prireditelja: Biro za slovensko narodno skupnost pri Uradu deželne vlade, ORF

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 23. 4.

14:30 ORF 2

PONEDELJEK, 24. 4.

16:20 TV SLO 1

PREDVIDENA VSEBINA

»Deutsch und glücklich«? – Slovenski pregnanci so si v letošnjem letu jubilejev ogledali bivša taborišča gorja.

»Kulturni teden koroških Slovencev« v okrajnih mestih izven dvojezičnega naseljenega območja je sestavni del koncepta za boljše sožitje med narodoma v deželi. Letošnji od 24. do 28. aprila bo v Šentvidu ob Glini.

V leseni deži shranjena rožanska in ziljska zaseka: Šele z vloženi mi klobasami dobi pravi okus.

Po razkošni praznični zakuski se spet veselimo jedil iz domače kuhinje.

»Tour 95 – lepote pri sosedih«.

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Petek, 21. 4.

18.10 Kulturna obzorja

Sobota, 22. 4.

18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 23. 4.

6.30 Dobro jutro na Koroškem

18.00 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 24. 4.

18.03 Kulturni teden koroških Slovencev v Šentvidu ob Glini

Torek, 25. 4.

18.10 Partnerski magazin

Sreda, 26. 4.

18.10 Društva se predstavljajo

21.04 22.00 Glasbena oddaja

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straße 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

SEMINAR

Inštitut za šolsko pedagogiko celovške univerze in zvezni pedagoški inštitut prirejata skupno intenzivni seminar za dvojezične učiteljice in učitelje na temo »Dvojezično alfabiziranje in dvojezična vzgoja. Referentki: dr. Monika Nehr in dr. Edeltraud Karavoli iz Berlina
Kraj: Fernstudieninstitut (IFF), Sterneckstraße 15, Celovec, v avli
Čas: Od ponedeljka, 24. 4., do sobote, 29. 4. 1995, od 14. do 18. ure
Če je le mogoče, se prijavite pri dr. Vladimirju Wakounigu, Institut für Schulpädagogik, Universität Klagenfurt-Celovec, A-9022 ali pa telefonsko 0463-2700/558 oz. 563.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

prireja tri abonmajske predstave (komedije) v obnovljeni stari šoli v Šentjanžu v Rožu po zelo ugodni ceni 200 šil.

Petek, 28. 4. 1995, ob 20.00

Miro: Gavran: **Mož moje žene**
gostuje Moje gledališče iz Ljubljane

Petek, 5. 5. 1995, ob 20.00

Marco Antonio de la Parra Calderon:

Prikrita opolzčnost vsakdana

gostuje Slovensko ljudsko gledališče Celje / Oderpododrom

Petek, 19. 5. 1995, ob 20.00

Zoran Hočevar: **Smejči**
gostuje Slovensko ljudsko gledališče Celje / Oderpododrom

Prvič gledališče z abonmajem! Slovenska prosvetna zveza je na Koroškem prvič razpisala abonma za tri gostovanja gledališč iz Slovenije. To je poskus, da bi koroškemu občinstvu nudili kontinuirano vez s slovenskimi profesionalnimi predstavami; v primeru, da bi se obnesel, namerava SPZ tak abonma razširiti. Predstav bo več in ne bodo vezane le na en kraj, tokrat pa si lahko ogledate tri komedije v nekdanji šoli v Šentjanžu. Cena vstopnice za vse tri predstave je 200 šilingov, dobite pa jih lahko na Slovenski prosvetni zvezi, Tarviserstr. 16, tel. 0 46 3/51 43 00-13, 20 ali 22, ter v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

Kasete »Jošt in Jaka« so naprodaj v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu in na sedežu Slovenske prosvetne zveze!

Cena: zvočna kaset 120 šil., CD 180 šilingov.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

»17. Interklub«

V petek, 7. aprila, so v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah odprli razstavo fotografij »17. Interklub«, ki jo tradicionalno že sedemnajst let bienalno prirejata Foto klub »Andrej Prešern« z Jesenic in Foto klub »Naturfreunde« iz Beljaka. Sedemnajst let sodelovanja med obema kluboma je prav pomembno za ta prostor, še zlasti v pogledu soočenja kvalitete na področju umetniške fotografije. S krajšo prekenitvijo so lanskoletni gostitelji iz Beljaka ponovno spoštovani gostje v jeseniškem razstavnem salonu DOLIK.

Z letošnjo razstavo pa je storjen korak naprej tako v kvaliteti kot kvantiteti. Še posebno razveseljuje večja pri-

sotnost fotografij. Dela je izbral inženir arhitekture Jaka Gnilšek. Iz posameznih kolektivov se predstavljajo – Foto klub »Naturfreunde« Beljak: Gernot Batschinski, Kurt Batschinski, Erich Kuss, Eberhard Mitsche, Andreas Strauss, Stephan Stupnik in Josef Trattler; Foto klub »Andrej Prešeren« Jesenice: Janez Avsenik, Adi Fink, Justi Fink, Marija Heberle Perat, Nada Jensterle, Urška Kotnik, Andrej Malenšek, Marija Malenšek, Polona Malenšek, Goran Misir, Jani Novak, Sandi Novak, Tanja Sonc, Franci Sluga, Marija Svetina in Stan-ka Torkar.

Razstava bo na ogled od vključno 26. aprila 1995.

Lojze Kerštan

LITERARNO SREČANJE V TINJAH

Stihi in pesmi s Krasa

Aleksander Peršolja (Križ pri Sežani) bo v torek, 25. aprila 1995, ob 19.30 uri poslednji gost v seriji »Slovenska mesta – slovenske pokrajine«, ki jo v sodelovanju prirejata Dom v Tinjah in Slovenski spored ORF. Pesniški večer z naslovom »Stihi s Krasa« bo glasbeno obogatil mladi Kraški komorni zbor Sežana – Štanjel pod vodstvom Herte Sorte.

Večer z Aleksandrom Peršoljo, pristnim pesnikom Bricom, ki se je udomačil na Kraški planoti, bo obenem zaključek serije »Slovenska mesta – slovenske pokrajine«, v kateri smo od oktobra lanskega leta dalje občinstvu predstavili literarno podobo mest in

pokrajin v delih Andreja Hienega (»Čudežni Feliks«), Janka Messnerja (»Job«), Draga Jančarja (»Severni sij«), Toneta Pavčka (»Pavec Dolenjske«), Lojzeta Kovačiča (»Prišleki«).

Serija literarnih večerov »Slovenska mesta – slovenske pokrajine« je bila nadaljevanje niza prireditev, ki so stekle v sezoni 1993/94 pod geslom »Naša beseda – naša domovina«, pri katerih so bili gostje v Tinjah Miloš Mikeln (»Veliki voz«), Igor Torkar (»Umiranje na obroke«), Boris Pahor (»V labirintu«), Milan Jesih (»Soneti«), Feri Lainšček (»Namesto koga roža cveti«) in Miroslav Košuta (»Na Krasu je krasno«).

Potovanje na Škotsko

Planinska sekcija Avto-Celje prireja potovanje z modernim turističnim avtobusom agencije Happy Holidays na Škotsko od 14. do 20. julija.

1. dan, 14. 7.: 14.00 Celje – Nemčija (potniki s Koroškega vstopijo v Beljaku). Nočna vožnja.
2. dan, 15. 7.: Calais – London. S trajektom v London in ogled mesta. Prenočitev.
3. dan, 16. 7.: London – Scarborough – Edinburg (prenočitev)
4. dan, 17. 7.: Edinburg – Perth – Pitlochry – Aviemor – Loch Ness. Prenoči-

- tev.
5. dan, 18. 7.: Loch Ness – Oban – Glasgow. Prenočitev.
6. dan, 19. 7.: Glasgow – London – Calais. Prenočitev.
7. dan, 20. 7.: Francija – Nemčija – Koroška – Celje

Cena potovanja: 640 nemških mark. V ceni je vožnja, trajekt, hoteli na bazi polpenzion, vstopnine, degustacija viskija, vodič.

Podrobnejše informacije pri Urški Brumniki, ZSO, 0 46 3/51 43 00-14.

reka Meža opomogla že pred leti.

Iskanje nadomestnih proizvodnih programov

Hkrati z zapiranjem rudnika strokovnjaki iščejo in analizirajo projekte novih podjetij, pri čemer sledijo, kot je dejal direktor rudnika Danilo Pudgar, dipl. ing. rudarstva, kriterijem zadostnega števila delovnih mest, izkoriščanja pridobljenega znanja in obstoječih surovin. Pri tem pa so seveda odprti za sodelovanje z zunanjimi ustanovami. V času po letu 1993, ko je sogovornik prevzel vodenje podjetja, je eno podjetje že tržno uspešno. To je družba Gradbeni materiali, ki predeluje materiale iz odlagališč v razne vrste peskov in mivke. Razvoj tega bo šel v proizvodnjo suhe malte in izdelavo betonske galanterije. Delujejo tudi že programi kot npr. turistično-muzejska predstavitev opuščene rudarjenja kot dela naravne in kulturne dediščine, za potrebe peskokopov izvajajo vrtanje, miniranje in geološke raziskave, dogovarjajo se za ustanovitev mešanega podjetja za izvajanje eksplozijskega varjenja kovin, za kar so dolgi opuščeni rovi tehnološko in ekološko zanimivi. Nadaljnja dejavnost bo ohranitev in izkoriščanje velikih vodnih virov v

rudniku tako za vodovode, nje-no stekleničenje kot tudi za potrebe v industriji. Skratka, programi so usmerjeni v surovine, ki so jim ostale od rudniške dejavnosti. Obeta se jim tudi proizvodnja diabaza, ki se kakovosten nahaja v njihovi bližini, domači trg pa ga uvaža. To so suvine za proizvodnjo asfalta in izolacijskih materialov. »Povezujemo se s podjetji in ustanovami v okolju, ki prav tako iščejo nove programe. Med drugim gre pri tem tudi za reševanje zdravstveno težje zaposljivih delavcev v celotnem rudniškem sistemu, smo pa tudi soustanovitelji podjetja za razvoj Mežiške doline ALP centra (Aktiviranje Lastnih Potencialov, op. p.) s sedežem v Črni«, je ob tem dejal Danilo Pudgar. Tako bodo v začetnem obdobju na novo zaposlili okrog 60 delavcev od 204 zaposlenih v Rudniku, ti novi programi pa se bodo razvijali in delovnih mest bo sčasoma še več. Po načrtu naj bi do konca leta 2000 imeli zadovoljivo socialno varnost vsi. Zapiranje rudnika poteka ob hkratnem razvoju novih programov, kar je sicer zahtevno, a dovolj raznoliko delo. Tudi to daje elana direktorju Pudgarju, ki poudarja pomen odnosov v kolektivu, »kjer je potrebno ceniti pomoč sodelavcev in rojevanje idej«. Samo Šavc

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Vprašljiv moralni sistem

piše dr. Štefka Vavti

Pred štirinajstimi dnevi sem napisala kolumno o predstavnikih Cerkve in njihovem odnosu do spolnosti. Danes pa bom tej temi dodala še nekaj misli.

Nekateri menijo, da so duhovniki, ki ne živijo abstinentno, kakor jim zapoveduje celibat, le redke izjeme ali pa »črne ovce«, ki jih pač najdemo vsepovsod v naši družbi. V politiki prav tako, kakor pri različnih religijah in drugih sektah – skratka vsepovsod, kjer gre za to, da se predpisana morala ali pa etika tudi dejansko živi. S tem mišljenjem se izognejo diskusiji, ali niso morda akutnih problemov v katoliški cerkvi krive strukture, ki že zdavnaj več ne ustrezajo potrebam človeka. S tem pa ignorirajo dejstvo, da so storilci hkrati tudi žrtve sistema katoliške cerkve, ki uči, da se mora človek/duhovnik odločiti ali za ljubezen do boga ali pa do partnerice.

Ostro formulirano to pomeni, da je duhovnik od boga izvoljen le takrat, če se odloči, da ne bo vzljudil ženske.

Takšne odločitve pa človek praviloma nikoli ne more izpolniti, kajti ljubezen pač pride in gre, kakor in kadar se ji zahoče. Kar pa ostane, so disciplina, odgovorno življenje in odpovedovanje.

Duhovnik in psihoterapevt Evgen Drewermann se sprašuje, kako naj na primer ljubezenski par, ki se ljubi več mesecev ali let in mu je pred zakonom prepovedano vsakršno spolno približanje (celo poželjivost je »greh«) potem v poročni noči naenkrat doživi zadovoljivo spolnost? To, kar mu je bilo prej prepovedano, kar je bilo »grešno«, je v poročni noči naenkrat dolžnost.

Drewermann je – ne nazadnje tudi iz svoje psihoterapevtske prakse – vsekakor prepričan, da je to »moralno mišljenje«, ki je povezano s številnimi občutki krivde (če se na primer človeku ne posreči živeti tako, kakor mu zapovedi predpisujejo), vzrok za to, da veliko številno nerazrešljivih zakonov »splava po vodi«.

Tako gledano pa je skrajni čas za diskusijo, ki se je vnela v letošnjem predvelikonočnem času ob »Groerjevih pregrehah«, za premišljevanje o smiselnosti celibata in strogih zapovedi okrog spolnosti, katerih se človek ne more držati že tako, ker ga je bog ustvaril s spolnostjo in spolnim poželenjem. Čas je torej, da predstavniki Cerkve iščejo in najdejo nove poti za reševanje doslej tabuiziranih problemov.

MEŽIŠKA DOLINA

Zaprtje rudnika svinca in cinka ter nadomestni programi

Rudniški kompleks je danes razdeljen na devet družb s skupno okrog 1300 zaposlenimi. Med njimi so proizvodna podjetja Tovarna akumulatorskih baterij, Tovarna opreme Mežica, Calex, elektrarne, Metalurško plastični inženiring in Rudnik svinca in cinka Mežica. Rude tod ne kopljejo več, sam proces zapiranja jame pa postopno teče že od leta 1989 in decembra lani so spodnja obzolja rudnika »potopili«. Od 330 let izkoriščanja jame, ko je bilo izkopanih okrog 20 milijonov ton svinčeve in cinkove rude in izvrtanih okrog 800 rovov, so ostali številna jalovišča, jamski vhodi, določena oprema in naprave v jami ter delavci, ki morajo dobiti novo zaposlitev.

Proces zapiranja rudnika

V ta namen je za obdobje do konca tisočletja država nameni-la dobre tri milijarde tolarjev, vključno za iskanje nadomest-

nih programov dejavnosti. Samo zapiranje je razdeljeno na več postopkov. Najbolj značilen je bil sam potop spodnjih pet obzorij jame, ki so ga pripravljali vse lansko leto, saj je bilo potrebno odstraniti vso rudniško opremo in instalacije, preden so lahko izključili črpalke za stekajočo se vodo. Sedaj je na vrsti še zapiranje preostalega jamskega dela in obnavljanje površinskih delov v okolici rudnika. Tu gre za ureditev jalovišč, ki so posejana po vsej dolini, za zapiranje številnih jamskih vhodov in za obnovo vdorov. Namen tega je ozdravitev povzročenih »ran« naravi in varnost, kakšnega sevanja pa niso odkrili. Za ponazoritev: na površini 24 kvadratnih kilometrov je 20 odlagališč jalovine, jamskih vhodov pa je 254. Temu še dodajmo, da je bila odpadna voda z muljem kot posledica dela separacije po ceveh vračana v opuščene odkope že od leta 1978 in tako se je

ŠAH / IZREDEN USPEH V LINZU

Dunja Lukan

državna prvakinja!

Nastopila bo na svetovnem prvenstvu v Braziliji

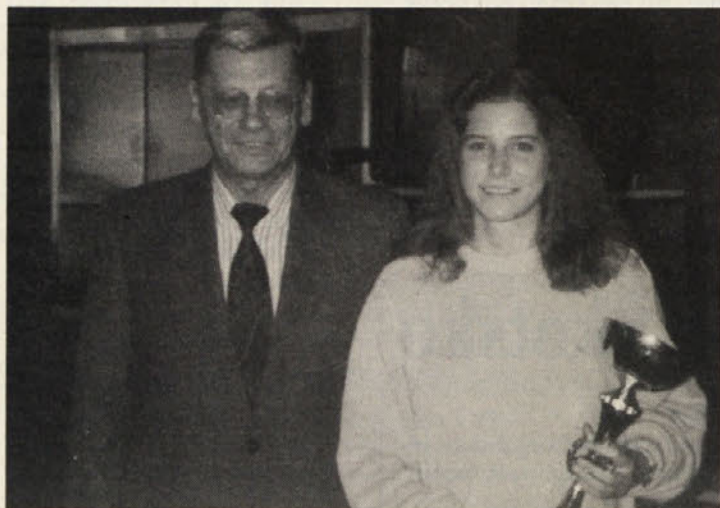
Koroški Slovenci imamo prvič v zgodovini državno prvakinja

v šahu: igralka Slovenske športne zveze (SŠZ) Dunja Lukan iz Vetrinja je na državnem mladinskem prvenstvu v Linzu v skupini deklet do 18 let osvojila prvo mesto. V izredno na-

petem turnirju je iz sedem partij osvojila pet točk, ob tem pa je ostala neporažena. Odločitev o novi prvakini je padla v četrtem kolu, ko je šahistka SŠZ z zmago nad vodečo igralko Voraberger iz Gornje Avstrije prevzela vodstvo na lestvici in ga ne več oddala.

Z osvojitvijo naslova avstrijske državne prvakine si je letošnja maturantka slovenske gimnazije hkrati zagotovila pravico do nastopa na svetovnem mladinskem prvenstvu decembra letos v Braziliji. K izrednemu uspehu ji iskreno čestitamo! Koroški mladinci so v Avstriji nasploh postali prava velesila: osvojili so tudi vseh ostalih pet naslovov pri dekletih in fantih. Pod 20 let: Saša Reschun, Sonja Sommer; pod 18: Thomas Manhardt, Dunja Lukan; pod 16: Herwig Pilaj, Eva Moser.

I. L.

Dunja Lukan se veseli pokala. Na sliki s predsednikom zgornjeavstrijske šahovske zveze, ki je bila prireditelj prvenstva.

Zmagovalci šahovskega turnirja SPD »Bilka«

VELIKONOČNI TURNIR »BILKE«

Alojza Gallob in X. Hoti zmagovalca

Letošnji 15. velikonočni šahovski turnir Slovenskega prosvetnega društva »Bilka« pri Knabrlnu v Velinji vasi se je končal z zmago Alojza Galloba iz Diče vasi in Xhelala Hotija iz Bilčovsa. Oba sta dosegla 21

točk in si tako delila tudi nagradi za prvo in drugo mesto. Odlični tretji je postal mladinski igralec Slovenske športne zveze Aleksander Lukan (19,5), četrti in peti pa sta bila Boris Gallob in Jozi Amrusch (po 17 točk). Turnirja, ki sta ga vzorno organizirala Robert Hedenik in Rupert Reichmann, se je udeležilo 14 igralcev. V imenu »Bilke« je šahistom izrekel dobrodošlico predsednik Rupert Gasser, ki se je aktivno vključil v tekmovanje in zasedel dobro 11. mesto I. L.

NOGOMET / REGIONALNA LIGA

Tokrat je bil WAC boljši

WAC – SAK 4:0 (1:0)
SAK/Posojilnica: Preschern, Savič, F. Sadjak, Skof, M. Sadjak, Wölbl, Eberhardt, Smid (62. Paulitsch), Blajs (46. Sumbrac), Petschenig, Lippusch

SAK pred golom neučinkovit in brez sreče, v obrambi pa premalo dosleden!

Derbi med WAC in SAK je bil predvsem v prvem polčasu zelo izenačen in zanimiv, saj so se na obeh straneh vrstile priložnosti za gol. Že v 6. minuti je imel Hermann Lippusch izredno priložnost, katero pa je izvrstno preprečil vratar WAC. To je bilo značilno tudi za nadaljnji potek tekme. Priložnosti za zadetek slovenskim nogometašem ni manjkalo, vendar so bili pred golom ali premalo odločni ali pa je njihove strele ubranil nasprotnikov vratar.

WAC, ki je v zmagi videl edino možnost, da še obdrži stik z vrhom, je igral zelo odločno in imel v podporo tisoč gledalcev, ki so prav tako zahvalovali zmago nad SAK.

Z rezultatom 1:0 za WAC so igralci odšli v kabine. Po odmoru pa so spet prevzeli pobudo Wolfsberžani in po napaki v obrambi, kjer se je vsekakor

poznala odsotnost Alojza Sadjaka, je v 53. minuti WAC dosegel drugi in odločilni gol. WAC je še povečeval pritisk in z dodatnima dvema goloma SAK prizadel prvi poraz v vrgrednem delu.

Uwe Paulitsch 4. napadalec

Uwe Paulitsch na dobri poti

V 62. minuti je trener dr. Ramšak namesto Marjana Smida poslal v tekmo novega igralca U. Paulitscha, ki je kratko igral že v zadnji tekmi, a ni napravil ravno najboljšega vtisa. Tokrat pa je vendar nekoliko boljše nakazal svoje kvalitete napadalca, le v zaključku tudi on ta dan ni imel sreče.

Sedaj velja vsa pozornost naslednji tekmi

SAK sicer vodi na lestvici z dvema točkama pred Voitsbergom, ki pa je trenutno še najresnejši tekmeč za prvo mesto. V ozadju pa že prežita VSV in WAC.

Zato bo vsekakor odločilna tekma v nedeljo proti Voitsbergu, kjer SAK z zmago lahko poveča odmik do nasprotnikov. Dr. Ivan Ramšak: »Reči moram, da je rezultat nekoliko previsok, da za štiri gole nismo bili slabši, pač pa je tokrat WAC uspelo vse, nam pa nič. Ta dan bi lahko igrali še dalje, gola pa gotovo ne bi dali.«

Poleg tega pa so bili nespornozami v obrambi, vsakdo se je zanesel na drugega in tako smo dobili klofuto, ki pa nam v tem primeru ni škodovala. Ta poraz moramo sedaj obrniti v pozitivno

Za prihodnjo tekmo proti Voitsbergu zato velja: zmaga za vsako ceno, borili se bomo do zadnjega.

PODLIGA VZHOD

St. Leonhard – Globasnica 3:1

Pokrčje – Bilčovs 2:2

Bilčovs/Gasser: Kattnig, Durnig, Ramusch, Rajnovič, Schlemitz, Andrejčič, Partl, Kuess, Gartner, Smeraldo, Schriefl

V prvem polčasu so domačini, ki jih vodi Marjan Velik, dominirali in zaslužno povedli z 2:0. V drugem polčasu pa je na igrišče prišla povsem spremenjena ekipa Sigija Hobla, ki je od vsega začetka igrala zelo napadalno. Po hudi napaki obrambnega napadalca je Schriefl zatresel mrežo domačinov, kar je Bilčovščanom dalo novega upanja in so še naprej močno napadali. Izenačenje v 75. mi-

SAK – VOITSBERG

v nedeljo, 23. 4. 1995, ob 17. uri v Trnji vasi.
Navijači prisrčno vabljeni!

nuti je bilo tako rekoč plačilo za trud. Gol je dal Gartner.

V zadnjih dveh minutah pa je postalo še enkrat vroče. Najprej so imeli domačini stooštoto priložnost, ki pa je niso izkoristili, nato pa se je še enkrat zatresla mreža za vratarjem Pokrč. Sodnik pa je razveljavil zadetek,

ker naj bi Kuess igral z roko. Bilčovščani so seveda protestirali, vendar je sodnik ostal pri svoji odločitvi in tako se je tekma končala neodločeno.

1. RAZRED D

Šmarjeta – Dobrla vas 6:0
Železna Kapla – Šmihel 2:0
Frantschach – Sele 0:0
Sele – St. Paul 1:1

2. RAZRED E

Hodiše – SAK II 1:1

Če se v Zgornji venci pri kažipotu Lukowitz peljete proti vasi Koviče, vas ob cesti izza vrtno žive meje pozdravi prijazna tabla Willkommen in potem dvojezična navedba kraja (slika). V tej turistični vasi bilčovške občine je ni postavil kdo od lastnikov in ponudnikov sob ali apartmajev, temveč zakonca Martha in Dieter Mann. Zgled za vse naše Slovence je še večji, kajti Dieter ni Korošec, ampak Nемеc iz Bavarske. Korajža torej velja!

KOŠARKA

Tretja finalna tekma za naslov Mladinskega koroškega prvaka med SAK in SUK, v torek, 25. 4. 95, ob 18.30 uri v Mladinskem domu. *Prisrčno vabljeni!*